

یه ربع به جمعه

ضمیمه نوجوان

شماره ۷۵۳ آبان ۱۴۰۰

نوجوان
ج.م.ج

در آستانه روز نوجوان سراغ یک نقطه عطف مهم در زندگی همه پسرهارفته ایم؛ «سبیل»!

شمارش معکوس برای مرد شدن

هرچیزی تاریخچه ای دارد. اما لابد با خودتان می گوئید طبیعتاً از روزی که انسان خلق شده سبیل هم بوده است. اما مساله اینجاست که اصولاً ریش و سبیل کنار هم بوده و قدیمی ترین سندی که برداشتن سبیل به تنهایی دلالت می کند، تصویری از یک سوارکار ایرانی مربوط به ۳۰۰ سال قبل از میلاد مسیح است. در نقش برجسته های باستانی ایران هخامنشی، مادها و پارس ها با ریش تصویر شده اند و تراشیدن ریش و سبیل برای مردان و همچنین کوتاه کردن گیسوی زنان فقط به عنوان یک تنبیه و مجازات انجام می شده است تا این که با کاهش اهمیت ریش در دوران اشکانیان و ساسانیان، سبیل از ارج و رونق برخوردار شد. حالا را نگاه نکنید که مسابقات بین المللی برای انتخاب عجیب ترین، زیباترین یا پر پشت ترین سبیل ها را برگزار می کنند. این جناب سبیل، در طول تاریخ فراز و نشیب های زیادی به خود دیده است. این شما و این سبیل (مسیر) سبیل!

سبیل های چرب ادیان گوناگون

نگاه ادیان مختلف هم به موضوع سبیل متفاوت بوده است. در اسلام داشتن سبیل بلند، جوری که روی لب ها را بپوشاند، عملی ناپسند و ناشایست دانسته شده است. اهل سنت سبیلشان را خیلی کوتاه تر از ریش های خود نگه می دارند و میان علمای شیعه هم اساساً کسی سبیل خود را بیش از حد بلند نمی کند. حتی روایاتی داریم مبنی بر این که سبیل بلند محل لانه کردن شیطان است.

اما برعکس در آیین پارسان می گفتند: «بدانید ای یاران! اگر تاری از سبیل کسی از بین برود، از ارکان دین بی بهره مانده و سهمش از خوراک و نذر مقدس بریده خواهد شد... او دیگر نه پیرو امر پیر خود و نه پیرو خدا خواهد بود و بهره اش از خدا و پیر قطع می شود. اگر روزی صد گاو قربانی کند، باز هم کردارش همچون گاه و خاشاک بیپوده خواهد بود». یعنی تا این حد متفاوت!

در دین یهود هم تراشیدن ریش و سبیل منع شده ولی مسیحیت درباره تراشیدن ریش و سبیل منعی ندارد. چنانچه پاپ های امروزی کاملاً صورتشان را اصلاح می کنند.

حسین شکپوراد

از ریش به سبیل پیوند زن

مثلاً قرن ها بعد در مغرب زمین افرادی که ریش و سبیل خود را می زدند به عنوان افراد شایسته ای قلمداد می شدند که لایق ارتقای شغلی هستند، چه کشیش بودند چه سیاستمدار. در مقابل کسانی که صورت خود را اصلاح نمی کردند از مزایای متعددی محروم می شدند. در قرون وسطی، روحانیون کلیسا تراشیدن سر و اصلاح صورت را نشان پرهیزکاری و تقدس می دانستند و آنقدر مساله را جدی کردند که آن را یک حکم شرعی اعلام کردند. وقتی پای اعتراض به حکمرانی مطلق کلیساها در اواسط قرن ۱۹ به میان آمد، کم کم مردها یک راه ساده برای نشان دادن اعتراض شان پیدا کردند. آن هم بلند کردن ریش و سبیل بود. یک جورهایی همین شد که مردان با داشتن سبیل به مردانگی خودشان افتخار می کردند. شاید هیچ کس این روح جدید را بهتر از والت وایتمن، شاعر و روزنامه نگار آمریکایی بیان نکرده است، کسی که سال ۱۸۵۵ در شعر «ترانه خودم» سرزندگی جسمانی را ستایش و تصریح کرد: «حمام و تیغ مال جوان ترها و... من و صورت لک و مکی و ریش سیخ سیخی» نسخه های این شعر با تصویر تمام قد شاعر فروخته شد تا نشان دهد همان گونه است که ادعا می کند.

سبیل به مثابه وجه تمایز!

سبیل فقط یک موضوع پسرانه نیست. حتماً پای شرع و عرف که وسط باشد مساله دخترانه هم می شود. می گوئید چطور؟ باید بدانید «اصلاح صورت برای دختران شرعاً حرام نیست، ولی با توجه به این که برخلاف عرف و عادت است، بهتر آن است از آن پرهیز کنند». این از جمله فتوایی است که زمانی برای دختران وضع می شد. اما امروزه اغلب مراجع با توجه به عرف موجود، معتقدند اصلاح موی صورت برای دختران ایرادی ندارد.

البته این وسط برخی شیطنت ها هم در مورد زنان ایرانی در طول تاریخ صورت گرفته؛ مثلاً یک نفر کتابی نوشت با عنوان «زنان سبیل و مردان بدون ریش» تا بگوید در دوران قاجار، جای زن و مردها کمی عوض شده بود. (اگر امروز برخی را می دید چه می نوشت خدا داند!)

اما اگر شما هم جزو کسانی هستید که با دیدن یکی دو عکس معروف از زنان دربار قاجار، همین فکر را می کنید باید بگوئیم تحقیقات جدید نشان داده چون در آن زمان ابروی ضخیم و به هم پیوسته، مورد پسند سلطان بوده و او این گونه ابرورا می پسندیده، پس نقاشی سبیل زنان هم گویا راهی برای عرض ارادت و علاقه ایشان به شخص شاه سبیل کلفت بوده است. چنانچه تعدادی از عکس های به جا مانده از چهره انیس الدوله، زن قدرتمند دربار ناصری، متفاوت از آن چیزی است که اغلب به نام او رواج پیدا کرده است. اما تاریخ گواه است در دربار سبیل نازک و باریک یکی از نشانه های زیبایی زنان بود که حتی در عکس ها و نقاشی های آنها نیز مشهود است. حتی زنان کم مو، از سایه های مشکلی برای بالای لب شان استفاده می کردند تا سبیل شان بیشتر به چشم آید.

از سبیل نوجوانی آویزان شدن!

اما در دین مایک وجه دیگر هم برای سبیل وجود دارد. در واقع یکی از نشانه های بلوغ به ویژه برای پسران، رویش مو پشت لب هاست. البته ریش و سبیل در آوردن یکی از آخرین تغییرات دوران بلوغ است. به طور متوسط شروع رشد موهای صورت در پسر ها از ۱۵ تا ۱۶ سالگی شروع می شود. ما که خیلی دوست داشتیم زود قاطی بزرگ ترها شویم و با وا کس یا ماژیک به جان خودمان می افتادیم ولی بعداً فهمیدیم زمان دقیق شروع و همچنین سرعت تغییرات دوران بلوغ در افراد مختلف متفاوت است. بنابراین اگر

دوستان شما ریش و سبیل دارند اما صورت شما هنوز مو ندارد، معمولاً جای نگرانی نیست و به زودی شما هم مانند دوستانتان صاحب ریش و سبیل خواهید شد. تازه به قول معروف، بزرگی به ریش نیست بلکه به ریشه است. گرچه خدایی سبیل در گذشته شدیداً نماد مردانگی بود. تا جایی که در معاملات، وقتی چک و سفته نبود، یک تار سبیل جایش می گذاشتند. البته یادتان نرود اعتبار سبیل، به صاحبش بودن به موی سبیل.

